

Teorie sociální politiky

Úvodní informace
Vývojové etapy sociální péče

Cíle předmětu

- Přiblížit charakter a proměny sociální politiky
- Nastítnit vývoj sociálního státu, jeho typy a současné problémy
- Zprostředkovat znalosti o tvorbě a aplikaci regionální sociální politiky

Povinnosti studentů

- Aktivní účast na seminářích
- Závěrečná zkouška

Základní literatura

- NENIČKA, L. a I. BURYOVÁ. 2019. *Teorie sociální politiky*. Karviná: OPF SLU Karviná.
- KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-050-5.
- RÁKOSNÍK, J.-TOMEŠ, I., 2013. *Sociální stát v Československu*. Praha: Auditorium. ISBN 978-80-87284-30-8.
- TOMEŠ, I. 2010. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-680-3.

Vymezení sociální politiky

- *„Soustavné a cílevědomé úsilí sociálních subjektů o změnu nebo udržení sociálních systémů“ (TOMEŠ, I., 2010. Úvod do teorie a metodologie sociální politiky).*
- *„Soubor aktivit, opatření, které cílevědomě směřují k rozvoji člověka, způsobu jeho života, k zabezpečení sociální suverenity, či bezpečí v rámci daných politických a hospodářských možností země.“ (Zákon č.108/2006, ve znění pozdějších předpisů)*

Různá pojetí sociální politiky

Úzká: sociální pomoc	Široká: sociální podmínky lidského života
Napravující: zmírňovat negativní důsledky současných sociálních problémů	Aktivní: zabránit vzniku budoucích sociálních problémů
Sociální spotřeba jako neproduktivní výdaj	Sociální investice: kultivovat lidské zdroje pro vývoj společnosti v budoucnosti

Kritéria pro členění sociální politiky

- Podle vztahu k určitému cíli (např. podpora zaměstnanosti)
- Podle zaměření na určitou demografickou skupinu (např. senioři)
- Podle zaměření na určitou ekonomickou jednotku (např. rodina)

Obory sociální politiky

Týkají se následujících oblastí:

- Zdraví
- Vzdělání
- Výdělečné práce
- Sociální ochrany proti nouzi a zanedbanosti

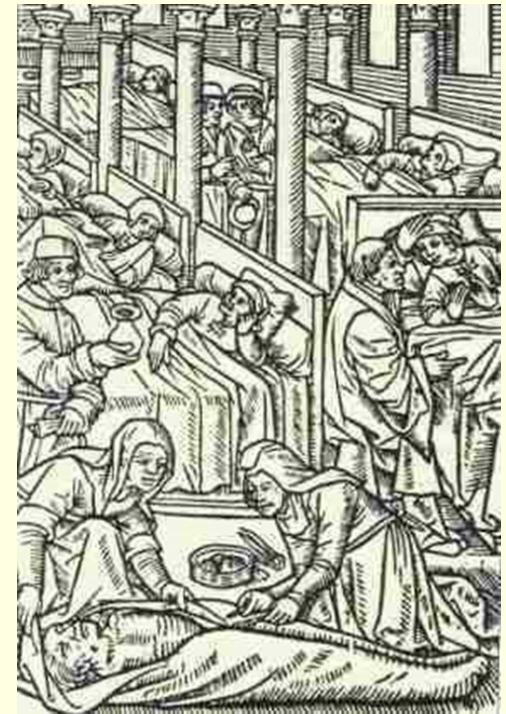
Sociální stát (welfare state)

Forma organizované moci, která prostřednictvím sociálního zákonodárství a institucí

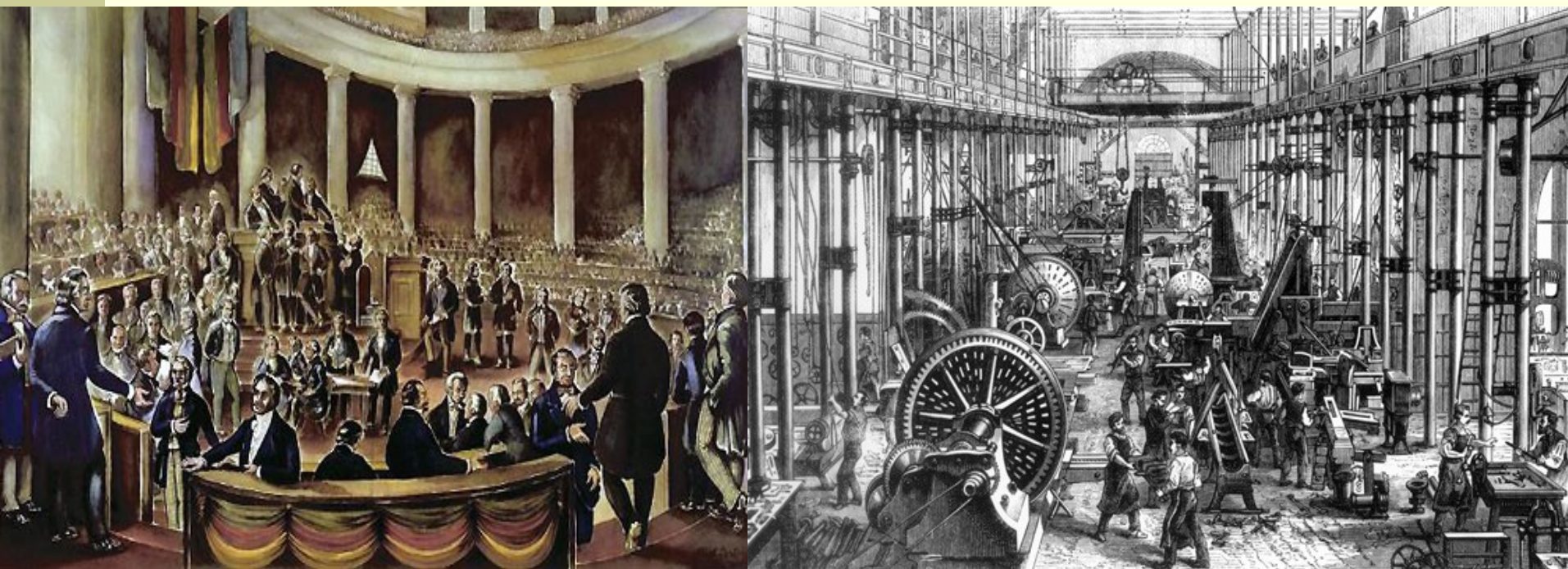
- garantuje základní příjem
- poskytuje sociální dávky
- zajišťuje realizaci veřejných sociálních služeb

Formy péče o chudé ve středověku

- Zprostředkovatelskou roli mezi chudými a bohatými plnila církev
- Od raného středověku se rozvinula institucionalizovaná péče (špitály, církevní a dobročinné nadace)

Předpoklady pro vznik sociálního státu – nástup moderní společnosti

Společenské faktory vzniku moderní sociální politiky

- **Industrializace**
- **Růst obyvatelstva a jeho měnící se struktura**
- **Vzestup národních států (centralizace moci a nárůst státní byrokracie)**
- **Rozvoj demokracie a politického občanství**

Obecné tendence vývoje sociální politiky

- Přejchod od individuálních a lokálních aktivit (rodin nebo obcí) k aktivitám, které organizuje a garantuje stát
 - Přejchod od jednotlivých opatření k systémovému řešení sociálních problémů
-

Etapy vývoj sociálního státu

- I. **Převaha chudinské péče** (do poslední čtvrtiny 19. století)
- II. **Rozmach povinného sociálního pojištění** (konec 19. století a I. polovina 20. století)
- III. **„Zlatá éra“ sociálního státu, nárůst sociálních výdajů** (po r. 1945)
- IV. **Krize sociálního státu** (od 70. let 20. století)

Shrnutí

- Ve středověku mělo poskytování sociální péče náboženský základ
- Proces modernizace přinesl proměny sociální struktury ve společnosti, populační růst, růst urbanizace, migraci i oslabování tradičních rodinných vazeb. Začal se také měnit charakter států, který ovlivnila postupná demokratizace i nástup moderní byrokracie